

POSTANOWIENIE

Dnia 24 września 2015 r.

Sąd Okręgowy w Płocku – II Wydział Karny w składzie

sędziego SO Dariusz Wysocki

protokolant sekr. sąd. Agnieszka Skierska

po rozpoznaniu 24 września 2015 r. na posiedzeniu bez udziału stron

wniosku prokuratora Prokuratury Rejonowej w Mławie z 9 września 2015 r.

o ponowne przesłuchanie przez sąd małoletniego świadka K. S. w trybie art. 185c §3k.p.k.

na podstawie art. 170§1 pkt 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 185c §3 k.p.k.

p o s t a n a w i a

nie uwzględnić wniosku.

UZASADNIENIE

Przedmiotowy wniosek złożony został w następujących okolicznościach procesowych:

Postanowieniem z 18 grudnia 2014 r. Sąd Okręgowy w Płocku oddalił wniosek prokuratora o przesłuchanie przez sąd małoletniego świadka K. S. w trybie art. 185c §2 k.p.k., uznając że ponowne przesłuchiwanie małoletniej pokrzywdzonej byłoby nadużyciem, skoro została ona już przesłuchana w charakterze świadka przez inny organ procesowy (k. 21-22). Postanowieniem z 22 maja 2015 r. Policja umorzyła postępowanie w tej sprawie, myląc śledztwo z dochodzeniem, a prokurator zatwierdził postanowienie (k. 167-168). W wyniku zażalenia pełnomocnika małoletniej pokrzywdzonej, Sąd Okręgowy w Płocku 14 lipca 2015 r. uchylił powyższe postanowienie o umorzeniu postępowania (k. 179-180). Zawarta w postanowieniu sądu uwaga, że ponowne przesłuchanie pokrzywdzonej bez jej wniosku nie jest możliwe, ale możliwe jest zaopiniowanie biegłej (k. 180v), zainspirowała pełnomocnika pokrzywdzonej do złożenia wniosku o ponowne przesłuchanie małoletniej, za jej zgodą (k. 189). Przedmiotowy wniosek prokuratora motywowany jest wyłącznie tą przyczyną.

Sąd okręgowy ustalił i zważył co następuje:

Pokrzywdzona K. S. złożyła jasne zeznanie, z którego treści w wystarczającym stopniu wynika, że 21 grudnia 2012 r. podano jej spreparowany skrycie napój na bazie alkoholu, w wyniku którego utraciła świadomość i w takim stanie została wykorzystana seksualnie (k. 5). Po świętach Bożego Narodzenia sprawca, wmawiając małoletniej, że współżyła z nim dobrowolnie, wykorzystał sytuację i z użyciem przemocy doprowadził pokrzywdzoną do poddania się czynowi nierządnemu (tamże). Następnie, stosując szantaż psychiczny, sprawca ponownie doprowadził małoletnią do poddania się czynowi nierządnemu na początku marca 2013 r. (k. 6). Zeznania pokrzywdzonej, będącej tempore criminis 14-letnim, a tempore procedendo 16-letnim dzieckiem, nie zostały skutecznie podważone w toku śledztwa. Wprost przeciwnie, uwiarygodniają je inne okoliczności, a wśród nich treść wiadomości tekstowej, wysłanej przez matkę pokrzywdzonej do sprawcy: „Popełniłeś największy błąd w życiu. Zapłacisz za to co zrobiłeś”. Odpowiada to istnieniu dużego prawdopodobieństwa popełnienia na osobie dziecka zbrodni przewidzianej w art. 197§3 pkt 2 k.k., a w przeciwnym razie niemalże pewności popełnienia występku z art. 200§1 k.k. Jeżeli zatem, w takich uwarunkowaniach procesowych rozważać przychodzi przesłuchanie małoletniej przez sąd, to tylko przez sąd rozpoznający przedmiotową sprawę na rozprawie głównej. To pozwoliłoby bowiem zapewnić jednakowe warunki kompleksowej oceny przez

ten podmiot całego materiału dowodowego, jeżeli sąd orzekający uzna taką potrzebę. Rozwiązanie przeciwne, postulowane we wniosku, nie ma uzasadnionych ani tym bardziej racjonalnych podstaw.

Dziecko będące obiektem seksualnego wykorzystania ma prawo liczyć na skuteczną ochronę prawną. Wskazać należy, że Konwencja Rady Europy z 25 października 2007 r. o ochronie dzieci przed seksualnym wykorzystaniem i niegodziwym traktowaniem w celach seksualnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 608 – dalej jako Konwencja) wymaga: ochrony praw dzieci będących ofiarami seksualnego wykorzystywania i niegodziwego traktowania w celach seksualnych (art. 1 ust. 1 lit. b); promowania świadomości na temat ochrony oraz praw dzieci wśród osób mających regularny kontakt z dziećmi, w dziedzinach takich jak wymiar sprawiedliwości, organy ścigania (art. 5 ust. 1); podnoszenia świadomości na temat zjawiska seksualnego wykorzystywania dzieci i niegodziwego traktowania dzieci w celach seksualnych (art. 8 ust. 1).

Konwencja określa też zasady postępowania przygotowawczego, które nakazują (art. 30):

- stosowanie odpowiednich środków procesowych w celu zapewnienia, aby postępowanie przygotowawcze było prowadzone w najlepszym interesie dziecka i z poszanowaniem praw dziecka,
- podejmowanie działań zapewniających ofiarom ochronę, w taki sposób, aby prowadzone postępowanie przygotowawcze nie potęgowało u dziecka przeżyć traumatycznych oraz aby działania organów wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych wiązały się, tam gdzie to właściwe, z zapewnieniem pomocy dzieciom,
- zapewnienie, aby postępowanie przygotowawcze miało charakter priorytetowy oraz aby było prowadzone bez nieuzasadnionej zwłoki,
- zapewnienie, aby podejmowane środki procesowe nie naruszały prawa do obrony oraz wymogów uczciwego i bezstronnego procesu zgodnie z art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności,
- podejmowanie odpowiednich działań w celu zapewnienia skutecznego postępowania przygotowawczego oraz ścigania przestępstwa seksualnego wykorzystywania dzieci.

W art. 31 Konwencja nakazuje ochronę praw i interesów pokrzywdzonych, w tym ich szczególnych potrzeb jako świadków na każdym etapie postępowania przygotowawczego. A w art. 35 ust. 1 lit. e wymaga by liczba przesłuchań była ograniczona do minimum w takim zakresie, w jakim jest to niezbędne dla celów postępowania karnego.

W powyższych uwarunkowaniach (zdroworozsądkowych i normatywnych) dotychczasowy sposób zakończenia postępowania przygotowawczego, gdyby nie został podważony postanowieniem Sądu Okręgowego w Płocku z 14 lipca 2015 r., kładłby się cieniem na obrazie polskiego wymiaru sprawiedliwości. Jeżeli bowiem nawet nie można liczyć by służby prowadzące postępowanie przygotowawcze, były – jak wymaga tego art. 34 Konwencji – wyspecjalizowane w zakresie zwalczania seksualnego wykorzystywania dzieci i niegodziwego traktowania dzieci w celach seksualnych, to należałoby przynajmniej życzyć sobie, by osoby prowadzące takie postępowania zostały – jak wymaga art. 34 Konwencji – w tym celu przeszkolone.

Reasumując, po pierwsze nie zachodzi konieczność ponownego przesłuchania małoletniej pokrzywdzonej w toku śledztwa, co ustawa uznaje za warunek sine qua non przeprowadzenia takiej czynności (art. 185c§3 k.p.k. in principio). Po drugie nie ma wymaganego przez ustawę wniosku pokrzywdzonej (złożonego przez podmiot uprawniony do składania za małoletnią prawnie doniosłych oświadczeń woli). Po trzecie instytucja procesowa określona w art. 185c § 3 k.p.k. dotyczy tylko przesłuchania na odległość. Po czwarte pełnomocnika pokrzywdzonej nie należy zmuszać nieprawidłowymi czynnościami procesowymi do złożenia zbytecznego wniosku dowodowego, a od pokrzywdzonej nie wolno wymagać złożenia niepotrzebnego wniosku o ponowne przesłuchanie w toku śledztwa.

Dlatego wniosek prokuratora nie mógł doczekać się uwzględnienia.

ZARZĄDZENIE

Odpis postanowienia doręczyć informacyjnie Prokuratorowi Rejonowemu w Mławie, zwracając akta Ds., a także pełnomocnikowi pokrzywdzonej – adw. A. J..